

MONOGRAFIA BIOBIBLIOGRAFICĂ – COMPONENTĂ A CULTURII MEMORIEI

Ludmila CORGHENCI

Rezumat: Autorul identifica specificul și beneficiile monografiei biobibliografice în contextul dezvoltării culturii memoriei locale/instituționale, promovării personalităților originare din localitate/instituție. Recomandările oferă bibliotecilor un cadru care ghidează elaborarea acestora, fundamentat pe cele mai bune practici, ajutând la asigurarea consistenței, calității și conformității produselor de cercetare bibliografică.

Cuvinte-cheie: monografie biobibliografică, cercetare bibliografică, memoria locală/instituțională.

Abstract: The author identifies the specific and benefits of the biobibliographic monograph in the context of development of the culture of local/institutional memory, promoting personalities originating from the named locality/institution. Author's recommendations provide libraries with a framework that guides their development based on best practices, helping to ensure the consistency, quality and conformity of bibliographic research products.

Keywords: biobibliographic monograph, bibliographic research, local/institutional memory.

Publicațiile bibliografice (pe suport tradițional sau online), îndeosebi cele biobibliografice, constituie pivotul principal în activitatea editorială și științifică a bibliotecilor din Republica Moldova [1, 5]. Astfel de produse de cercetare în ultima perioadă apar des cu subtitlul „monografie biobibliografică”, referindu-se la lucrările ce au în calitate de protagoniști personalități din diverse domenii.

Scopul prezentului articol constă în a identifica specificul și beneficiile monografiei biobibliografice în contextul dezvoltării culturii memoriei locale/instituționale, promovării personalităților originare din localitate/instituție. Recomandările oferă bibliotecilor un cadru care ghidează elaborarea acestora, fundamentat pe cele

mai bune practici și ajutând la asigurarea consistenței, calității și conformității produselor de cercetare bibliografică. Este vorba și despre asigurarea cercetării bibliografice cu suport documentar metodologic, amplificarea capacității de luare a deciziilor metodologice de către bibliotecar-autori, atribuirea statutului de autor al edițiilor, amplificarea potențialului informațional al lucrărilor (prezențe de informație documentară, factologică, imagini și altele).

De ce monografia biobibliografică?

În ansamblul de instituții și practici, care contribuie la valorificarea și interpretarea critică a trecutului, la construirea identității naționale și europene, la orientarea spre viitor, rolul bibliotecii este indubitabil. În acest scop, biblioteca dispune de varia modalități, începând de la dezvoltarea colecțiilor și finalizând cu servicii de formare a competențelor, de informare a membrilor comunității. Cercetarea bibliografică, realizată de bibliotecă, poate consolida sentimentul de apartenență comunitară, interesul pentru construirea unui viitor bazat pe cunoaștere, prin produsele create.

O monografie biobibliografică (a nu se confunda cu o monografie bibliografică!) este rezultatul cercetării bibliografice, care are drept protagonist o persoană, abordată din diverse unghiuri de vedere, implicând procese de analiză și sinteză a publicațiilor semnate de protagonist și despre acesta.

Monografia biobibliografică ca tip de publicație are următoarele caracteristici: *profunzime* (prezentare aprofundată, abordare socială și profesională detaliată a protagonistului lucrării); *complexitate* (cercetare bibliografică pentru un parcurs de mai mulți ani, varietate de resurse de informare); *multilateralitate* (abordarea protagonistului din diverse aspecte și surse: ca autor/creator de publicații, context bibliometric, posesor de bibliotecă personală impresionantă și de cărți cu autografe etc.); *crearea imaginii de ansamblu al protagonistului cercetării bibliografice* (realizări personale, profesionale, sociale, filantropice etc.).

Conceptualizarea monografiei biobibliografice presupune:

- *Identificarea protagonistului:* de regulă, în calitate de protagonist/protagonistă a lucrărilor sunt persoane originare din localitate sau care lucrează în instituție (liceu, universitate etc.), cu autoritate și prestigiu, care au o contribuție valoroasă în dezvoltarea socială, culturală, economică a comunității, autori de publicații și proiecte (cadre didactice, bibliotecari, personalități din diverse domenii – originari din localitate, reprezentanți ai autorităților publice cu merite incontestabile pentru dezvoltarea comunității și a bibliotecilor etc.). Monografia biobibliografică este o modalitate de exprimare a recunoștinței, de apreciere a contribuției profesionale a protagonistului, de creștere a colaborării și interrelaționării cu persoana;
- *Motiv de elaborare:* monografia biobibliografică poate fi elaborată în contextul consemnării unei aniversări, atribuirii unei distincții (membru de onoare al localității, doctor honoris causa etc.), in memoriam, altele;
- *Responsabilități privind elaborarea/editarea lucrării:* o monografie biobibliografică solicită o echipă de lucru, cu responsabilități: coordonator, autor/autori, redactor bibliografic, contribuții financiare etc.;
- *Programarea elaborării/editării lucrării:* reflectarea proceselor în programele anuale de activitate ale bibliotecii;
- *Asigurarea continuității cercetării bibliografice:* inițierea unei colecții de monografii biobibliografice (gen „Personalități din satul/raionul ...”; exemple: „BiblioLeader”, Biblioteca Națională a Republicii Moldova; „Bibliographica”, Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”, Chișinău; „Soroceni de dincolo de Soroca”, Biblioteca Municipală „Mihail Sadoveanu”, Soroca);
- *Documentarea bibliografică:* stabilirea surselor de selectare a informației (interne și externe, inclusiv arhiva protagonistului); criterii de căutare a informației (cronologice, lingvistice, tematice etc.); consultarea acestora și documentarea în majoritatea cazurilor de visu; întocmirea descrierilor bibliografice, adnotărilor, abstractelor;

Model de structură a monografiei biobibliografice

- *Pagina de titlu* – prezintă date privind responsabilitatea (partea de sus), denumirea colecției și logoul acesteia (după caz), titlul monografiei, subtitlul, locul editării, anul;
- *Versoul paginii de titlu* – informații privind responsabilitățile elaborării lucrării, descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții, Licența Creative Commons, dreptul de autor;
- *Cuprinsul* – conținutul lucrării;
- *Cuvânt-înainte* – text scurt, scris de regulă de o altă persoană decât autorul monografiei biobibliografice (de exemplu, fondatorul bibliotecii, un muzeograf din localitate); reflectă interacțiuni între protagonist și comunitate și importanța activității acestuia;
- *Introducere sau Nota autorului* – text explicativ, care poate avea un titlu specific; reprezintă cheia de acces la monografia biobibliografică, argumentând actualitatea și motivul elaborării acesteia, componentele structurale, rolul indexurilor auxiliare; destinația lucrării: pentru cine este elaborată; pot fi prevăzute mulțumiri pentru contribuții;
- *Date biografice și cariera profesională a protagonistului (curriculum vitae)* – date privind viața și activitatea, contur cronic; ca parte componentă a lucrării amplifică cunoștințele despre protagonist, oferă posibilitatea de a explora identitatea profesională a acestuia, stimulează reflecțiile privind oportunitățile unei cariere de succes;
- *Articole semnate de protagonist* – 2-4 articole/studii inedite ori care sunt accesate dificil; compartimentul are scopul de a augmenta componenta documentară a monografiei biobibliografice;
- *Articole despre contribuțiile profesionale, sociale și culturale ale protagonistului* – recomandăm de a integra 3-4 articole, care reflectă direct ori tangențial activitatea protagonistului, ținând cont de interacțiunea cu dezvoltarea comunității; articolele vor fi însoțite de referințe bibliografice; o variantă interesantă de prezentare a informației pentru acest compartiment ar fi interviul structurat, care conține întrebări cu referire la protagonist [2];

- *Articol de analiză bibliometrică a publicațiilor protagonistului* (după caz) – este elaborat de către bibliotecar, autorul monografiei bibliografice, în baza analizei compartimentului bibliografic, oferind o măsurare cantitativă a creației protagonistului; analiza bibliometrică prevede aplicarea indicatorilor statistici precum: numărul total de lucrări semnate de protagonist și despre acesta, cei mai rodnici ani de publicare, clasificarea tipologică a acestora și identificarea tipului de publicații predominant (cărți/volume, articole în culegeri, în publicații periodice, interviuri, recenzii etc.), limba și locul editării, formatul (suport tradițional și electronic); Ca instrumente recomandăm de a folosi Instrumentul Bibliometric Național, Google Scholar și alte baze de date; Analiza bibliometrică poate fi prezentată sub forma unui articol separat, dar și ca parte componentă a unui articol despre protagonist [3; 4, p. 29; 6];
- *Articole-omagii dedicate protagonistului* – recomandăm 4-5 articole de popularizare/de prezentare (în cazul preluării din alte surse – se indică cea din urmă) sau referințe solicitate din partea colegilor, prietenilor, partenerilor protagonistului (de ex. – compartimentul „Omul care te poate face mai bun...” din monografia biobibliografică „Cercetătorul și profesorul Nelly Țurcan. Model de dezvoltare în profesie” [2, p. 103-111]);
- *Compartiment bibliografic. Publicații semnate de către protagonist* – oglindește totalitatea publicațiilor semnate de către protagonist. Descrierile sunt numerotate continuu. Materialele sunt structurate după timpul publicațiilor (cărți/volume, articole în culegeri, articole în periodice, de popularizare, comunicări, interviuri etc.), în ordine direct cronologică, iar în interiorul anului – în ordinea alfabetică a titlului publicației;

Descrierea bibliografică este realizată în funcție de prevederile standardelor în vigoare, în limba de origine a publicației. Descrierile bibliografice în limbi ce folosesc alfabetul latin preced altele. În descrierea bibliografică, numele autorului/autorilor este indicat doar în zona de responsabilitate și se evită abrevierile/acronimele, cu unele excepții.

Lucrarea va avea caracter analitic, unele descrieri bibliografice fiind însoțite de adnotări detaliate, descrierea conținutului ori informații din conținut, abstracte;

- *Compartiment bibliografic. Publicații despre protagonistul monografiei biobibliografice* – include descrierile bibliografice ale publicațiilor despre protagonist, acestea fiind numerotate și aranjate în ordine direct cronologică, iar în interiorul anului – în ordinea alfabetică a vedetei (nume de autor ori primul cuvânt din titlu);
- *Anexe* – au scopul de a amplifica potențialul informațional și documentar al monografiei biobibliografice, prezentând protagonistul în diverse ipostaze: autor de proiecte, donator, filantrop, posesor de bibliotecă personală etc. Recomandări de anexe: „Participări în proiecte comunitare”, „Cărți cu autografe pentru...”, „Cărți rare din biblioteca personală” și altele;
- *Anii prin obiectivul foto...* – include pozele selectate de către bibliotecar și protagonist; fiecare poză va fi însoțită de o descriere;
- *Indexuri auxiliare* – cel puțin 3 indexuri: de nume, de titluri și de ediții periodice; În funcție de specificul activității protagonistului, pot fi integrate și alte indexuri: de subiecte, de resurse electronice etc.;
- *Alte componente ale monografiei biobibliografice* – la latitudinea autorului, protagonistului și în dependență de specificul activității protagonistului.

Monografia biobibliografică este un produs al cercetării, al muncii intelectuale individuale ori de echipă. Sugestiile recomandate în articol vor fi aplicate în funcție de situația concretă (specificul activității protagonistului, numărul și tipurile publicațiilor editate etc.), asigurând coerența și calitatea lucrării.

Referințe bibliografice

1. CAMERA NAȚIONALĂ A CĂRȚII DIN REPUBLICA MOLDOVA. *Raport anual de activitate 2024*. Disponibil: <https://www.book-chamber.md/wp-content/uploads/2025/05/Stat-ed-2024.pdf> [accesat 2026-01-05].

2. *Cercetătorul și profesorul Nelly Țurcan. Model de dezvoltare în profesie.* Monografie biobibliografică. Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Chișinău: BNRM, 2021. 232 p. Colecția „BiblioLeader. ISBN 978-9975-3425-9-9. Disponibil: <http://www.bnm.md/files/publicatii/Biobibliografie%20N.%20Turcan.pdf> [accesat 2026-01-07].
3. CORGHENCI, Ludmila. Opera lui Alexe Rău – reflectare obiectivă și relevantă a dezvoltării biblioteconomiei și științelor informării. Studiu bibliometric. In: *Alexe Rău. Un vizionar al biblioteconomiei basarabene.* Monografie biobibliografică. Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Chișinău: [S. n.], 2024, pp. 85-90. Colecția „BiblioLeader. ISBN 978-9975-119-67-2. Disponibil: http://www.bnm.md/files/publicatii/Monografie_biobibliografic%C4%83Alexe_R%C4%83u.pdf [accesat 2026-01-07].
4. KULIKOVSKI, Lidia. Iurie Colesnic – portret bibliografic. In: *Amprente de istorie. Iurie Colesnic.* Monografie bibliografică. Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”. Chișinău: [S. n.], 2025, pp. 19-33. ISBN 978-9975-36241-691-1. Disponibil: https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/611/Lidia_Kulikovski_Iurie-Colesnic_Bibliografie_2025.pdf?sequence=2&isAllowed=y [accesat 2026-01-07].
5. *Producția editorială în Republica Moldova: indicatori statistici și logistici 2023.* Camera Națională a Cărții din Republica Moldova. Disponibil: <https://zenodo.org/records/12068469> [accesat 2026-01-05].
6. ȚURCAN, Nelly. Analiza bibliometrică ca metodă de evaluare a activității specialistului din domeniul infodocumentar. In: *Ludmila Corghenci: Omul din Templul Cărții și Științei.* Monografie biobibliografică. Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Chișinău: [S. n.], 2020, pp. 32-48. Colecția „BiblioLeader. ISBN 978-9975-3425-6-8. Disponibil: <http://www.bnm.md/files/publicatii/Biobibliografie%20Corghenici.pdf> [accesat 2026-01-07].